

Σεμινάριο της Ερμούπολης για την Κοινωνία της Πληροφορίας και την Οικονομία της Γνώσης, 14-16 Ιουλίου 2023

Τεχνητή Νοημοσύνη: Quo vadis?

Μπορεί και πρέπει να ρυθμιστεί η Τεχνητή Νοημοσύνη(;)

Λίλιαν Μήτρου

Καθηγήτρια Παν. Αιγαίου

Πρόεδρος του Ινστιτούτου για το δίκαιο της Ιδιωτικότητας, τα Προσωπικά Δεδομένα και την Τεχνολογία (European Public Law Organisation).

Δικηγόρος

Μερικές [προκαταρκτικές] σκέψεις/ ερωτήσεις

- Αναμονή; Πότε είναι η κατάλληλη στιγμή να εισάγεις κανόνες;
 - Το δίλημμα του Collingridge
 - Ρυθμίζεται η τεχνολογία;
- Αυτορρύθμιση;
 - Μπορεί να αυτορρυθμιστεί ο τομέας της «ψηφιακής» Βιομηχανίας - επιχειρηματικότητας;
- Ρύθμιση;
 - Σε ποια έκταση; Ποιο είναι το ρυθμιστικό πεδίο;
 - Με βάση ποιες αρχές και παραμέτρους;
 - Με ποια εργαλεία συμμόρφωσης/ εφαρμογής;
- Υπερρύθμιση;
 - Ζήτημα ως προς την εναρμόνιση/ συνεκτικότητα πολλών απαιτήσεων
 - Δυσχέρεια και κόστη συμμόρφωσης

Και μερικά ακόμη ερωτήματα

- Εμείς (μπορούμε) να σχεδιάσουμε κανονιστικά το μέλλον για την Τεχνητή Νοημοσύνη; Ή μήπως η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει ήδη σχεδιάσει ή σχεδιάζει, προδιαγράφει το μέλλον;
- Είναι εφικτή η ρύθμιση της τεχνολογικής εξέλιξης ;
- Είναι ζήτημα ευρωπαϊκής ρύθμισης τη στιγμή που η Τεχνητή Νοημοσύνη, όπως κάθε τεχνολογία εξελίσσεται και αναπτύσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο;
- Είναι επιθυμητή μίας τέτοια ρύθμιση; Πως θα επιδρούσε η ρύθμιση στην εξέλιξη;
 - Μήπως θα ήταν ένα «θεσμικό εμπόδιο» που θα άφηνε την Ευρώπη πίσω από τους άλλους παγκόσμιους παίκτες;
 - Ή μήπως αυτή είναι η προστιθέμενη αξία, η αξιακή διαφορά της Ευρώπης

[Η φιλοδοξία της] Ρύθμιση(ς) της Τεχνητής Νοημοσύνης

Η ασφάλεια και η (προληπτική) «ρύθμιση» των προϊόντων

- General Product Safety Regulation- Proposal COM(2021) 346 σε αντικατάσταση της Directive 2001/95/EC
- Machinery products Regulation/ 2021
- Artificial Intelligence Act (2021)

Η ρύθμιση της (εκ των υστέρων) ευθύνης

- AI Liability Directive COM(2022) 496
- (New) Product Liability Directive / COM(2022) 495

Το πλαίσιο, οι στόχοι και οι προϋποθέσεις της κανονιστικής παρέμβασης

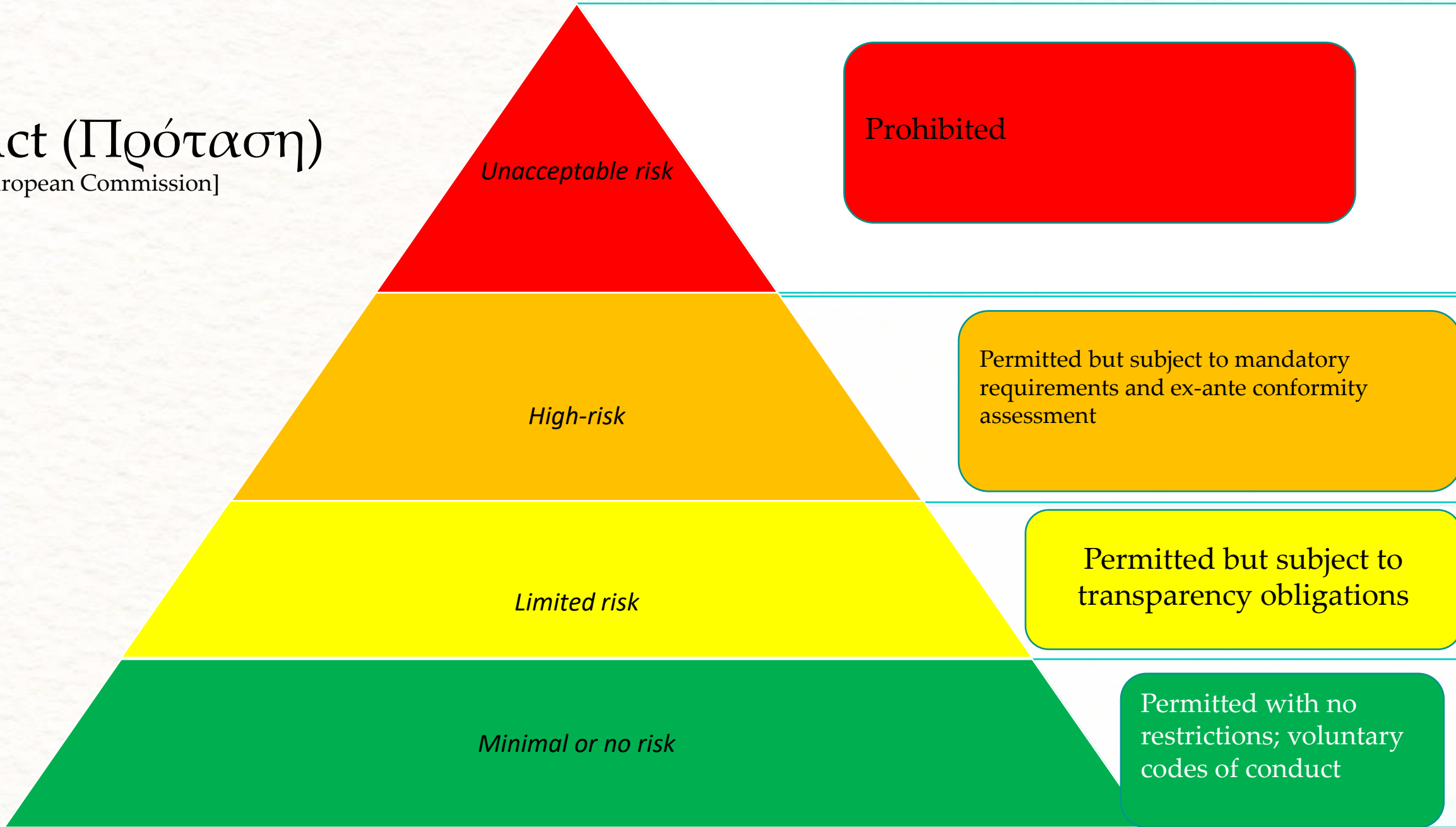
- Ψηφιακή δεκαετία - έως το 2030: στόχοι ανάπτυξης, καινοτομίας, και υιοθέτησης των ψηφιακών τεχνολογιών-
- Το όραμα/Ο στόχος της ψηφιακής κυριαρχίας - Digital Sovereignty
- Νομοθεσία ως μέσο επίτευξης αναπτυξιακών στόχων
- Ενίσχυση ή «εμπόδιο» στην καινοτομία και την ανάπτυξη;
- Η επέκταση του πεδίου εφαρμογής και εκτός ΕΕ: Προστασία δικαιωμάτων πολιτών-καταναλωτών, ενίσχυση ευρωπαϊκών παραγόντων, κανονιστικός ιμπεριαλισμός (;)
- Brussels effect!
- European Strategy for Data - Common European Data Spaces!

Νομοθεσία (αντιμετώπισης;) του κινδύνου ή νομοθεσία με βάση τον κίνδυνο;

- Διαχρονική η πρόκληση αναζήτησης ισορροπίας μεταξύ ενίσχυσης της καινοτομίας και αντιμετώπισης των κινδύνων
 - Τί σημαίνει κίνδυνος;
- Κίνδυνος ως αντιπροσωπευτική έννοια και παράμετρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
 - “Risk regulation”: όταν ο κίνδυνος είναι το αντικείμενο της ρύθμισης - όταν ο νομοθέτης παρεμβαίνει σε οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες για να ελέγξει αρνητικές επιπτώσεις.
 - “Risk-based regulation”: όταν ο κίνδυνος χρησιμοποιείται ως εργαλείο για την προτεραιοποίηση και την επικέντρωση της συμμόρφωσης στις περιοχές υψηλού κινδύνου
 - Ενίσχυση της λογοδοσίας σε σχέση με τους κινδύνους
- Κριτήρια προσδιορισμού των κινδύνων
 - Φύση τεχνολογίας/ επιπτώσεις σε δικαιώματα-ελευθερίες-θεσμούς/ μέγεθος φορέων

AI Act (Πρόταση)

[Πηγή: European Commission]



Εκτίμηση κινδύνου

Εκτίμηση
επιπτώσεων

Regulatory
sandboxes

- Εκτίμηση επιπτώσεων (impact assessment)
- Εργαλείο συμμόρφωσης και στοιχείο λογοδοσίας
- Επιπτώσεις σε δικαιώματα
- Κοινωνικός αντίκτυπος
- Επιπτώσεις στην αγορά εργασίας
- Ανάγκη εκπόνησης μεθοδολογίας / Το ζήτημα της διαβούλευσης
 - αξιολόγηση της σοβαρότητας (έκταση, πεδίο και επανορθωσιμότητα) των πιθανών επιπτώσεων,
 - σαφή παρουσίαση των μέτρων και των ενεργειών
 - σαφή παρουσίαση των ρόλων και των υποχρεώσεων και ευθυνών των διάφορων παραγόντων που εμπλέκονται στον μετριασμό των επιπτώσεων, τη διαχείριση και την εποπτεία,
 - σχέδιο εποπτείας
- Regulatory sandboxes και η ανάγκη της συνέργειας

ΤΝ για τον δημόσιο τομέα: Ο Ν. 4961/22

-μόνον εφόσον η χρήση αυτή προβλέπεται ρητά σε ειδική διάταξη νόμου που περιλαμβάνει κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών.
- Αλγοριθμική εκτίμηση αντικτύπου / παράλληλα με εκτίμηση αντικτύπου άρθρου 35 ΓΚΠΔ
- Υποχρεώσεις διαφάνειας π.χ. για παραμέτρους λειτουργίας, κατηγορίες αποφάσεων, διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου
- Υποχρεώσεις ενημέρωσης των προσώπων τα οποία αφορά μια αλγοριθμική απόφαση
- Data Protection/ Fairness by design
- Μητρώο Συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης
- Προς συζήτηση: Public procurement for AI (European Innovation Council and SMEs Executive Agency)

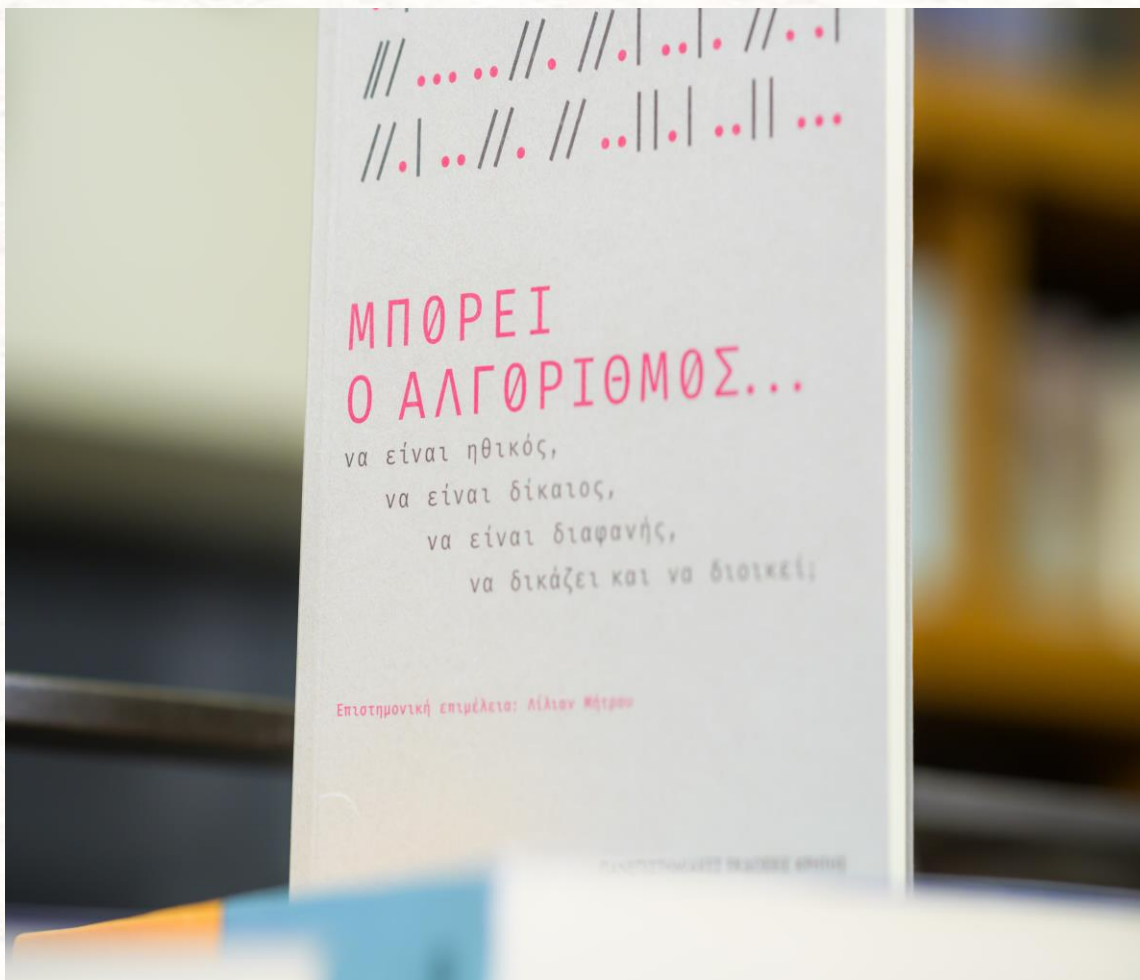
Τεχνητή Νοημοσύνη στον εργασιακό τομέα

- Υπόχρεος κάθε επιχείρηση του ιδιωτικού τομέα που χρησιμοποιεί σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης, το οποίο επηρεάζει οποιαδήποτε διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τους εργαζομένους ή τους υποψήφιους εργαζομένους και έχει αντίκτυπο στις συνθήκες εργασίας, την επιλογή, την πρόσληψη ή την αξιολόγησή τους
- Επαρκής και σαφής πληροφόρηση σε κάθε εργαζόμενο ή υποψήφιο εργαζόμενο
- Διασφάλιση της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην απασχόληση και την εργασία λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

(άρθρο 9 ν. 4961/2022)

Και συνεπώς...;

- Η έλλειψη σαφών κανόνων (και άρα η ανασφάλεια δικαίου)
 - υποσκάπτει την εμπιστοσύνη,
 - διατηρεί την πληροφοριακή (και όχι μόνο) ασυμμετρία,
 - παγιώνει ενδεχόμενες παθογένειες και ανισορροπίες
 - ευνοεί την στρέβλωση του (και του διεθνούς) ανταγωνισμού
- Η υπερρύθμιση (overregulation) μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω ανισορροπίες
- [Αναγκαστική] προσαρμογή των λύσεων στο «τί επιτρέπεται;»
- Προσανατολισμός στην [κοινωνικά] υπεύθυνη έρευνα-καινοτομία-επιχειρηματικότητα.
- Technology oblige...!



- Λίλιαν Μήτρου
- Απόστολος Βόρρας
- Βασίλης Καρκατζούνης
- Ηλιάνα Κωστή
- Σπύρος Τάσσης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΡΗΤΗΣ -2023

Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας